

MATURITA 2015

EXTERNÁ ČASŤ

UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **90 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva typy odpovedových hárkov:
 - Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
 - Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Зразок № 1

Письменники обрали найкращі книги за останні 200 років

Всесвітньо відомі письменники обрали кращі твори за останні 200 років. Кращими книгами були визнані „Анна Кареніна“ і „Лоліта“.

Більше ста відомих діячів культури з Америки і Великобританії взяли участь в опитуванні, обираючи найвизначніші твори світової художньої літератури за останні 200 років. Головним твором XIX століття виявилася „Анна Кареніна“, XX століття – „Лоліта“.

Серед 125 учасників опитування були, зокрема, Норман Мейлер, Стівен Кінг, Енн Патчетт, Джонатан Франзен, Джойс Керол Оутс та інші відомі автори сучасності. У складених ними списках книг мали бути десять найвизначніших творів художньої літератури – романів, збірок оповідань, драматургічних і поетичних творів. Загалом письменниками було запропоновано 544 твори. У кожному списку книги набирали певну кількість балів залежно від порядкового номеру. Якщо книга значилася під першим номером, вона отримувала десять балів, а якщо завершувала список – один бал.

01 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Найкращою книгою минулого століття стала „Анна Кареніна“.
- (B) Найбільш відомим автором XX століття став Стівен Кінг.
- (C) Найкращою книгою XX століття стала „Лоліта“.
- (D) Письменники обирали найкращу з 200 книг останніх двох століть.

02 До якого стилю належить текст зразка №1?

- (A) офіційно–діловий стиль
- (B) науковий стиль
- (C) розмовний стиль
- (D) публіцистичний стиль

03 Яким словосполученням можна замінити слово *відомі* з першого речення наведеного зразка?

- (A) письменники, які бачать
- (B) письменники, які є знайомі
- (C) письменники, які люблять читати
- (D) письменники, які багато пишуть

04 Числівники у реченні *Головним твором XIX століття виявилася „Анна Кареніна“, XX століття – „Лоліта“*.

- (A) порядкові
- (B) кількісні
- (C) збірні
- (D) дробові

05 У якому з речень знаходяться омоніми?

- (A) На чорній землі білий хліб родить.
- (B) Згода будує, а незгода руйнує.
- (C) Погана та мати, що не хоче дітей мати.
- (D) Ситий голодного не розуміє.

06 До якої відміни належать іменники *бал і письменник*?

07 Числівник *544* напишіть словом.

08 Якою частиною мови виступає слово *серед* у реченні:

Серед 125 учасників опитування були, зокрема, Норман Мейлер, Стівен Кінг, Енн Патчетт, Джонатан Франзен, Джойс Керол Оутс та інші відомі автори сучасності.

Зразок № 2

Дві третини пляжів в Україні – небезпечні

У Києві офіційно відпочивати можна лише на двох пляжах. Лише третина пляжів в Україні є безпечними для відпочинку. Як повідомили у Державній інспекції техногенної безпеки, решта зон відпочинку біля води не мають погодженого дозволу на експлуатацію. „Лише 35% пляжів мають відповідний паспорт, який підписаний усіма наглядовими органами і керівниками органів виконавчої влади, зокрема, Державною інспекцією техногенної безпеки“, – заявив 18 липня начальник управління техногенної безпеки Тарас Поліщук.

Крим – серед лідерів, Київ – знову не готовий. Усього на обліку в Держінспекції техногенної безпеки перебувають 2 тисячі 667 місць масового відпочинку на водних об'єктах. Найкраща ситуація цього року на пляжах в Криму, Херсонській та Запорізькій областях.

09 Скільки відсотків український пляжів безпечних?

- (A) тридцять п'ять
- (B) дві третини
- (C) сто
- (D) вісімнадцять

10 Котра з українських областей не знаходиться на перших місцях рейтингу найкращих пляжів України?

- (A) Херсонська область
- (B) Крим
- (C) Київ
- (D) Запорізька область

11 Держінспекція у зразку № 2

- (A) демінутив.
- (B) антонім.
- (C) складноскорочений іменник.
- (D) складний іменник.

12 Визначіть присудок у реченні: „У Києві офіційно відпочивати можна лише на двох пляжах.“

- (A) відпочивати можна
- (B) відпочивати у Києві
- (C) відпочивати офіційно
- (D) відпочивати лише

13 Яким способом утворені слова *підборіддя, прославитися, надбудова*?

- (A) суфіксальним способом
- (B) префіксальним способом
- (C) словоскладанням
- (D) основоскладанням

14 У словосполученні *водних об'єктах* визначіть головне і залежне слово.

15 Прикметники *красен, винен* напишіть у повній формі.

16 Утворіть прикметник з іменника *підніжжя*.

Зразок № 3

 – *Зачарована Десна*
(уривок)

Але більше за все на світі любив я музику. Коли б спитав мене хто-небудь, яку я музику любив у ранньому дитинстві, який інструмент, яких музик, я б сказав що більш за все я любив слухати клепання коси. Коли тихого вечора, десь перед Петром і Павлом, починав наш батько клепати косу під хатою в саду, ото й була для мене найчарівніша музика. Часом і досі ще здається мені, що й зараз поклепай хто-небудь косу під моїм вікном, я зразу помолодшав би, подобришав і кинувся до роботи. Високий, чистий дзвін коси передвіщав мені радість і втіху – косовицю. Я пам'ятаю його з самого малечку.

– Цить, Сашко, не плач,– приказував мені прадід Тарас, коли я починав чогось там ревети,– не плач, дурачок. Приклепаємо косу, та поїдемо на сінокіс на Десну, та накосимо сіна, та наловимо риби, та наваримо каші.

І я примовкав, а Тарас тоді, дідів батько, брав мене на руки і розповідав про Десну, про трави, про таємничі озера – Дзюбине, Церковне, Тихе, про Сейм. А голос у нього був такий добрий, і погляд очей, і величезні, мов коріння, волохаті руки були такі ніжні, що, напевно, нікому й ніколи не заподіяли зла на землі, не вкрали, не вбили, не одняли, не пролили крові. Знали труд і мир, щедроти й добро.

17 Хто є автором наведеного зразка?

- (A) Тарас Шевченко
- (B) Леся Українка
- (C) Олександр Довженко
- (D) Іван Франко

18 „Зачарована Десна“ –

- (A) кіноповість.
- (B) роман.
- (C) оповідання.
- (D) віршована проза.

- 19** Оповідання це –
- (A) віршований ліро-епічний твір казково-фантастичного чи героїчного змісту.
 - (B) невеликий ліро-епічний твір про боротьбу українського народу проти поневолювачів.
 - (C) великий за розміром і складний за побудовою прозовий твір художньої літератури, в якому широко охоплено життєві події.
 - (D) невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному епізоді з життя одного персонажа.

- 20** У творі „Зачарована Десна“ автор описує
- (A) власне життя.
 - (B) любов до дідуся.
 - (C) музику.
 - (D) світ казок.

- 21** Яку функцію виконує слово *дурачок* у реченні „*Цить, Сашко, не плач, – приказував мені прадід Тарас, коли я починав чогось там ревити, – не плач, дурачок.*“
- (A) лайливу
 - (B) іронічну
 - (C) пестливу
 - (D) сатиричну

- 22** Який троп використаний у словосполученні *найчарівніша музика*?

- 23** Напишіть, до якої групи займенників за значенням належить займенник *хто-небудь*.

- 24** Назвіть автора творів „Україна в огні“, „Тарас Бульба“ і „Мати“.

Зразок № 4

Тарас Шевченко – Думи мої, думи мої

*Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?*

*Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас –
Де ж мені вас діти!
В Україну ідіть, діти,
В нашу Україну,
Попідтинню, сиротами,
А я – тут загину.*

25 Яка тема твору „Думи мої“?

- (A) труднощі з дітьми
- (B) віра у вільне життя
- (C) кохання
- (D) історія України

26 Тарас Шевченко не писав

- (A) балади.
- (B) п'єси.
- (C) поеми.
- (D) дорожні нотатки.

27 Котрий твір не написав Тарас Шевченко?

- (A) „Енеїда“
- (B) „Гайдамаки“
- (C) „Катерина“
- (D) „І мертвим, і живим...“

28 Частину вірша „Заповіт“ поплутано. Визначіть правильну послідовність речень.

- (1) Серед степу широкого,
 - (2) Як умру, то поховайте,
 - (3) Щоб лани широкополі,
 - (4) на Україні милій,
 - (5) Було видно, було чути,
 - (6) І Дніпро і кручі,
 - (7) Мене на могилі,
 - (8) Як реве ревучий.
- (A) 2, 7, 3, 1, 5, 4, 6, 8
 - (B) 4, 7, 2, 1, 3, 6, 5, 8
 - (C) 2, 7, 1, 4, 3, 6, 5, 8
 - (D) 1, 2, 4, 7, 3, 5, 6, 8

29 „Кобзар“ Тараса Шевченка – це

- (A) збірка віршів.
- (B) збірка проз.
- (C) збірка драматичних творів.
- (D) збірка творів мистецтва.

30 Назвіть риторичну фігуру „*Нащо стали на папері Сумними рядами?*“

31 Назвіть, якими словами є жирним шрифтом визначені слова у вірші (*дити*).

32 Випишіть звертання з першої строфи вірша.

Зразок № 5**Як виник мобільний телефон**

(уривок)

Ще 10 років тому на людину, яка відповідала на дзвінок у трамваї дивилися, як на іноземця. Важко повірити, що ще 10 років до того, мобільних телефонів просто не існувало. Сьогодні до цього пристрою не лише звикли, але починають вимагати від нього майже неможливого.

Сама ідея бездротового зв'язку виникла у 1946 році. Тоді був створений перший у світі радіотелефонний сервіс Радіостанції встановлювалися прямо в машині і за їх допомогою передавали сигнали на АТС. Проте перед тим як поговорити по телефону, потрібно було повернути цілу операцію – зателефонувати на станцію і назвати номер телефону встановлений в автомобілі. Крім того, щоб розмовляти, потрібно було постійно натискати і відпускати кнопку на телефоні протягом всієї розмови.*

У 1983 році на світ з'явився перший портативний сотовий телефон. Ця дивослухавка важила майже кілограм і була розміром в цеглу. Акумулятора вистачало лише на годину розмови, а коштував такий зручний тренажер майже 4 тис. \$. Проте американців настільки надихала ідея бути завжди на зв'язку, що за мобільним витвором ставали в черги. Хоча із самого початку він був здоровенним і часто втрачав зв'язок.

(*АТС – автоматична телефонна станція)

33 Визначіть правильну відповідь.

- (A) Мобільний телефон виник у 1946 році.
- (B) Перший радіотелефонний сервіс був створений у 1946 році.
- (C) Акумулятор першого телефону коштував майже 4 тис. \$.
- (D) Перший мобільний телефон був дешевий.

34 Яким словосполученням можна замінити словосполучення *дивитися як на іноземця*?

- (A) дивитися здивовано
- (B) дивитися зверху
- (C) дивитися бистро
- (D) дивитися знизу

35 Визначить різновид складногосурядного речення *Сьогодні до цього пристрою не лише звикли, але починають вимагати від нього майже неможливого.*

- (A) складносурядне речення з приєднувальними сполучниками
- (B) складносурядне речення з єднальними сполучниками
- (C) складносурядне речення з розділовими сполучниками
- (D) складносурядне речення з зіставно-протиставними сполучниками

36 У котрому варіанті всі займенники заперечні?

- (A) мого, ніякого, котрий
- (B) нічий, дехто, будь-котрий
- (C) ніщо, ніскільки, ніхто
- (D) хто-небудь, хтось, котрийсь

37 У котрому варіанті правильно утворені прикметники з іменників?

- (A) Прага – праський, Запоріжжя – запорізький
- (B) Прага – праський, Запоріжжя – запоріський
- (C) Прага – пражський, Запоріжжя – запоріжський
- (D) Прага – праговий, Запоріжжя – запорожжовий

38 Напишіть слова *(о)рганізація (о)б'єднаних (н)ацій, (є)вропейський (с)оюз* правильно, вживаючи великі букви.

39 У котрих двох відмінках множини має іменник *телефон* однакову форму?

40 Випишіть з речення частку.

Хоча із самого початку він був здоровенним і часто втрачав зв'язок.

Зразок № 6

Ліна Костенко –

(уривок)

*... І ми б читали старовинний том,
де писар вивів гусячим пером,
що року божого такого-то, і місяця такого-то, і дня,
перед Мартином Пушкарем, полковником,
в присутності Семена Горбаня,
що був на той час війтом у Полтаві,
перед суддею, богом і людьми
Чурай Маруся – на підсудній лаві,
і пів-Полтави свідків за дверми.
І загула б та книга голосами,
і всі б щось говорили не те саме.
І чорні бурі пристрастей людських
пройшли б над полем буковок хистких.
Тоді стара Бобренчиха, вдова,
суду такі промовила б слова:
Пане полковнику і пане войте!
Ускаржаюся Богу і вам
на Марусю,
що вона, забувши страх божий,
отруїла сина мого Григорія.*

41 Ліна Костенко писала свої твори у

- (A) XIX столітті.
- (B) другій половині XVIII століття.
- (C) другій половині XIX століття.
- (D) XX столітті.

42 Твір, уривок з якого ви прочитали –

- (A) роман у віршах.
- (B) народна пісня.
- (C) автобіографічний роман.
- (D) вірш.

- 43** Тема цього твору –
- (A) хроніка життя української жінки як відображення долі селянства.
 - (B) складність людських стосунків, виражена через історію нещасливого кохання.
 - (C) нещасливе кохання Марусі і Грицька в поєднанні з картиною життя України.
 - (D) зображення драматичної долі Бобренчихи, трагічного фіналу її життя.

- 44** Назвіть форму римування абба.

- (A) перехресне
- (B) кільцеве
- (C) суміжне
- (D) потрійне

- 45** Котру пісню за легендами і переказами створила героїня із зразка № 6?

- (A) „Рости, рости, Черемшино“
- (B) „Два кольори“
- (C) „Ой не ходи, Грицю“
- (D) „Ще не вмерла Україна“

- 46** Назвіть твір Ліни Костенко, уривок з якого ви прочитали у зразку № 6.

- 47** Як називається стилістичний засіб навмисного перебільшення з метою посилення виразності?

- 48** Назвіть дієслівний спосіб – *ми б читали; загула б та книга голосами; промовила б слова.*

Зразок № 7

У Свиднику відбудеться 59-е Свято культури русинів-українців Словаччини

14 – 16 червня 2013 у місті Свидник відбудеться 59-е Свято культури русинів-українців Словаччини

ПРОГРАМА:

14 червня 2013 р. (п'ятниця)

08.30 – Малювання на асфальті.

(Дитячий конкурс – пішохідна зона)

10.00 – Круглий стіл українських письменників.

(Піддуклянська бібліотека)

10.30 – Школа народного танцю.

(Пішохідна зона)

13.00 – Художній світ Миколи Диця.

(Відкриття виставки – СНМ-МУК)

15.00 – Лемки, бойки, гуцули, русини – історія, сучасність, матеріальна та духовна культура.

(Міжнародна наукова конференція – СНМ-МУК)

18.00 – Краса народних балад.

(Літературно-музичний монтаж – СНМ-МУК)

19.00 – Концерт духовної пісні.

(Пішохідна зона)

21.00 – Привітанка.

(Концерт вокально-інструментальних груп та дискотека – амфітеатр)

49 У котрому місяці відбулося у Свиднику 59-е Свято культури русинів-українців Словаччини?

- (A) у сьомому місяці
- (B) у п'ятому місяці
- (C) у шостому місяці
- (D) у дев'ятому місяці

- 50** Визначіть правильну відповідь.
- (A) У п'ятницю відбулося на святі одне змагання.
 (B) Письменники зустрілися на пішохідній зоні.
 (C) Програма у п'ятницю закінчилася о дев'ятій годині ввечері.
 (D) Першим пунктом програми була Міжнародна наукова конференція.

- 51** Назвіть тип односкладного речення *Малювання на асфальті*.
- (A) інфінітивне
 (B) безособове
 (C) неозначено-особове
 (D) номінативне

- 52** Неузгодженим означенням у реченні „14 – 16 червня 2013 у місті Свидник відбудеться 59-е Свято культури русинів-українців Словаччини.“ виступають слова
- (A) Свидник, Словаччини.
 (B) Свидник, культури русинів-українців Словаччини.
 (C) культури русинів-українців Словаччини.
 (D) Свидник, культури.

- 53** Визначіть, у котрому реченні знаходиться граматична помилка.
- (A) За своїм значенням займенники поділяються на дев'ять груп.
 (B) За біблійним переказом, Едем – міфічна країна, де знаходиться рай.
 (C) Твір „Мазепа“ Володимира Сосюри має досить драматичну історію.
 (D) Вийшов за школу – світа не видно.

- 54** Напишіть слово з попередньої вправи, виправивши помилку.

- 55** У котрих словах потрібно поставити апостроф?
- зав□язь; бур□як; верб□яний; моркв□яний

- 56** Словосполучення *круглий стіл* напишіть у місцевому відмінку однини.

Зразок № 8

 – **Украдене щастя**
(Уривок)

МИКОЛА: (скрипнув дверми входячи) **Н-ну!**

АННА: (схапується від печі) **Ох! Се ти?**

МИКОЛА: *А тобі що такого, жінко? На тобі лиця нема!*

АННА: *Нічого, нічого. Щось мені недобре зробилося. Се, мабуть, від печі... Я трошка загоріла, та голова крутиться. Сідай лишень та їж, я нап'юсь води, то мені легше буде.*

МИКОЛА: (сідає за стіл, хреститься і бере ложку) *Та ходи й ти обідати. Мені якось самому страва в рот не лізе.*

АННА: *Е, що там! Не прибагай собі нічого, їж! А я тим часом піду до Бабича та спитаю його, чи їде він у ліс.*

МИКОЛА: *Га, коли так, то йди. Троха пройдешся, то чень і голова перестане боліти. Іди, йди! (їсть)*

57 Драма „Украдене щастя“ написана на основі

- (A) „Пісні про шандаря“.
- (B) „Казки про шандаря“.
- (C) „Приказки про шандаря“.
- (D) „Прислів'я про шандаря“.

58 Хто є автором наведеного зразка?

- (A) Олександр Духнович
- (B) Юрко Боролич
- (C) Іван Драч
- (D) Іван Франко

59 У творі „Украдене щастя“ зображено

- (A) любов Миколи та Анни.
- (B) життя Михайла.
- (C) життя галицького селянства.
- (D) історію України.

60 Якою частиною мови виступають слова визначені у тексті зразка № 8?
(Н-ну! Ох! Е, Га.)

- (A) частка
- (B) вигук
- (C) прислівник
- (D) прийменник

61 Назвіть троп *страва в рот не лізе*.

- (A) метафора
- (B) епітет
- (C) метонімія
- (D) порівняння

62 Назвіть автора творів „Борислав сміється“ і „Каменярі“.

63 Як називаються слова наведені в драматичному творі в дужках?

напр.: **МИКОЛА:** (скрипнув дверми входячи)

64 Виправте помилку в наступному реченні.

Одна з провідних проблем творчості М. Хвильового – проблема гуманності і фанатизму, добра і зла, яка наяскравіше вирішується у новелі „Я (Романтика)“.

Použitá literatúra

Zoznam internetových zdrojov:

Письменники обрали найкращі книги за останні 200 років. Dostupné na: http://dt.ua/CULTURE/pismenniki_obrali_naykraschi_knigi_za_ostanni_200_rokiv.html

Дві третини пляжів в Україні – небезпечні. Dostupné na: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2012/07/120718_ukraine_beaches_rl.shtml

Зачарована Десна. Dostupné na: http://ukrlit.org/dovzhenko_oleksandr_petrovych/zacharovana_desna/3

(Українська пісня на слова Т. Г. Шевченка) Тарас ШЕВЧЕНКО. Dostupné na: http://poetry.uazone.net/kobzar/dumy_moi.html

Як виник мобільний телефон. Dostupné na: <http://cikave.org.ua/statti/istoriya/yak-vynyk-mobilnyj-telefon/>

Ліна Костенко. Dostupné na: <http://poetry.uazone.net/default/pages.phtml?place=kostenko&page=churai01>

У Свиднику відбудеться 59-е Свято культури русинів-українців Словаччини.
Dostupné na: <http://zakarpattya.net.ua/Special/110784-U-Svydnyku-vidbudetsia-59-e-Sviato-kultury-rusyniv-ukraintsiv-Slovachchyny-PROHRAMA>

Украдене щастя. Dostupné na: <http://www.ukrlit.vn.ua/lib/franko/23.html>

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka

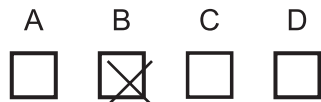
Odpoveďové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

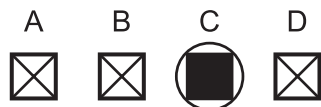

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpoveďový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoveďového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!